

Pátky s Jaroslavem Seifertem

(Přítomnost 1/1991)

Branka bývala vždycky a domovní dveře většinou v pátek otevřené. Hned za brankou stojí hlošina úzkolistá, druh olivy, za léta nachýlené nad vchod. Po schodech do prvního patra od podzimu do jara stoupají květináče azalek, fialek, břečťanů a filodendronů. A vždycky mě předběhly a byly nahoře dřív než já. Zeleň, která vyběhne od odpočívadla až k praha dveří svěže a mladistvě, na tlačítko zvonku ale nedosáhne. Po jeho stisknutí se ve chvíli ozvalo známe zavolání "Už jdu, už jdu!"

Ta slova mi posílal básník z pokoje od svého psacího stolu přes předsíň, aby mě pospíchala uvítat, když on se bude muset pomalu a dlouho belhat za nimi o svých francouzských holích. Od operace páteře byl na ně odkázán už řadu let. Ty dvě francouzsky se do něj zavěšovaly každá z jedné strany s náruživostí vlastní Francouzským. Vodily ho, doprovázely a žárily na sebe, když šel občas jen s jednou.

V posledních dvou letech jeho života jsme se spolu setkávali každý pátek. Takový – řeklo by se – Osiřelí pátečníci. Ovšem my jsme si tak nepřipadali. Jednou jsme byli více lékař s pacientem jindy přítel s přítelem, střídající role vypravěče s posluchačem, tu zase krajan s krajanem – to tím, že pracuji jako venkovský lékař na Kralupsku, v tom spanilém kraji, který leží 20 km od Prahy, ale básníkovu srdci mnohem blíže. Jako pozdrav tohoto kraje jsem si zvykl vozit výborné kralupské dalamánky, při nichž jsem si často připomněl už ze školy známé verše:

“Krásná jako kvítka
na modranském džbánku
je ta země, která vlastní je ti,
sladká jako střída dalamánku
do nějž nůž jsi vnořil k rukojeti.”

Tady tuhle báseň, aniž bych to kdy tušil, jsem měl možnost každý pátek ilustrovat křupavými, voňavými dalamánky do nichž básník nevnořil nůž, ale do nichž se s chutí zakousl. Vracely mu sladkou chuť dětství prožitého – jak dávno – u dědečka a babičky Borutových v Kralupech. V těch Kralupech které – jak říkával – "Jsou přece tak ošklivé, ale poručte svému srdci".

Halleyova kometa... "Její předposlední návrat v květnu roku 1910 byl historicky třetím nejlepším, pokud jde o geometrii její dráhy. A proto svůj obraz s dlouhým zářivým chvostem vryla do paměti očitých svědků na celý život". K nim patřil i devítiletý chlapec Jaroslav Seifert a byl to pro něj tak silný zážitek, že ještě po letech pojmenoval jednu básnickou sbírku po této blýskavici.

Píše se rok 1985 a Halleyova kometa se k nám opět vrací. Jaroslav Seifert, který měl do posledních dnů čilý a zvědavý zájem o veškeré dění na zemi i na nebi, pozorně sledoval přípravy na uvítání své dávné zatoulané známé. Básníkovi přátelsky a obětavě pomáhající Jiří Drejner začal pohotově organizovat možnost jejich nového setkání se svým přítelem dr. Jiřím Grygarem domluvil, že přiveze přenosný hvězdářský

dalekohled a básníka vyvezou autem k letohrádku Hvězda, odkud si bude moci přímo ze sedadla dobře prohlédnout tu nestárnoucí královnu krásy vesmíru.

Několikrát potom básníkovi onu smlouvanou astronomickou "expedici" ke Hvězdě připomínal, aby zázračnou kometu nepropásl a mohl ji ještě vidět podruhé v životě. Básník se na svého dobrodince vděčně zadíval a pravil: "To já bych ji chtěl vidět i potřetí."

Už to nestihl bohužel ani podruhé...

Ve dnech udělení Nobelovy ceny za literaturu pro rok 1984 ležel básník na II. interní klinice Vinohradské nemocnice, takže tuto ohromující zprávu se dozvěděl s jistým zpožděním.

Jako každý pátek i 14. října jsem se chystal básníka, tentokrát ve špitále, navštívit. Když jsem návštěvu plánoval, nemohlo mě napadnout, že pojedou za někým, kdo ztracený na nemocniční posteli se ocitne přes noc ve středu mezinárodního zájmu a světové popularity.

Pro jistotu jsem si s sebou vzal lékařský plášť – je osvědčenou, nejspolehlivější vstupenkou do těchto zařízení. Vrátnicí nemocnice jsem prošel bez povšimnutí, za to v pavilonu hned u vchodu seděla další vrátná, která na můj neprozřetelný dotaz, kde leží básník Jaroslav Seifert, mě odkázala na šéfa kliniky: pro povolení. Než jsem se stačil zeptat na přednostovu pracovnu, energeticky mě odkázala čelem vzad, neboť přednosta – profesor stál přímo ve vestibulu pár metrů ode mne a s někým hovořil. Když jsem se představil a vysvětlil svou žádost k přátelské návštěvě, dočkal jsem se něčeho co mi vzalo dech. Pan profesor začal dokazovat, že návštěva není vhodná a že ji rozhodně nemůže povolit v zájmu pacienta. Mohla by dokonce jeho zdravotní stav zhoršit. Dovolával jsem se blízkého, důvěrného vztahu s básníkem, své profese, stavovské kolegiality a já nevím čeho ještě. Profesor byl neoblomný. Nepomohlo sebesugestivnější stěžování a naléhání. Ani na výslovné přání pacienta – o což jsem ho prosil. To jsem nebyl s to pochopit, uznat, akceptovat. Zvláště dnes kdy je náš nejvýznamnější pátek – a my dva si spolu ani nestiskneme ruku! O to pohotověji mi podával ruku profesor na rozloučenou. Nemínil se mnou více ztrácet čas.

Druhý den mě básníkova dcera Jana ujistila, že by byl otec velmi rád, kdybych se v nemocnici objevil. Ovšem ať se nedivím, že mě profesor dál nepustil. Před otcovým pokojem, v němž leží sám, stojí totiž permanentně dva příslušníci StB. Jsou tam údajně proto, aby zamezili invazi předpokládaných návštěv k básníkovi po udělení Nobelovy ceny a dopřáli mu potřebný klid k léčení. Svět udělil básníkovi nejvyšší poctu a vlastní vláda přidělila internovanému na interně stráže nejnižších šarží.

Na Nový rok 1986 nebylo Jaroslavu Seifertovi dobře. Ze všech nabízených medikamentů, s nimiž dcera paní Jana u otce neuspěla, ji požádal, aby zkusila zavolat k nám. A tak v ono Novoroční odpoledne jsem se rozjel na břevnovskou pláň do známých míst U Ladronky 23. Cítil jsem se jaksi zvlášť poctěn, že jsem vybrán jako nejúčinnější medikament, v nějž básník věří.

Pokusil jsem se mu transfudovat svou životní vitalitu, která byla tak příbuzná s jeho, i pilulky úsměvů z nových politických anekdot, které jsem zapíjel vitakávou. Myslím, že léčebný efekt se dostavil. Začínalo mu být lépe a nám společně dobře. Ještě než se nad Prahou snesl zimní soumrak prvního dne roku. Nakonec jen ujištění, že "Ten dnešek nebyl místo pátku, vidíte?", a s přáním, abychom se takhle mohli scházet po celý nadcházející rok, jsme se rozloučili.

V Pátek 3. ledna jsem se v bytě u Seifertů sešel s obvodní lékařkou, kolegyní dr. Stejskalovou, která sem občas chodívala vždy velmi vítaná a s níž jsem se zde již dříve seznámil. Později přišla i snacha, také lékařka, bydlící s rodinou o patro níž. Zkrátka celé lékařské konzilium, které se nejen družně bavilo, ale rovněž zvažovalo, jak básníkovi zlepšit dechové obtíže, čímž povzbudit sniženou chuť k jídlu a, jak se zdálo, i k životu – což nikdy předtím nebylo zapotřebí.

Přesto mi ani na mysl nepřišlo, že by už za týden, 10. ledna, mě mohla v návštěvě předběhnout smrt. Ta, co "chodí naboso a tím hůř" – a jenom jednou. Z poslední Seifertovi sbírky *Býti* básníkem jsme věděli, jak statečně se smrtí brání:

"... držím se desky svého stolu,
jako cestující na palubě Titaniku
drželi se křečovitě zábradlí... "

Možná proto, že básník musel opustit svůj psací stůl, svůj kapitánský můstek (pro zhoršení zdravotního stavu byl den přetím převezen do nemocnice), možná proto, se neubráníl. Titanic české poezie se potopil...

Alois Volkman